

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВІСНИК

Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки

Випуск VI

УМАНЬ
2020

УДК 74.03 (063)
В 80

*Рекомендовано до друку вченою радою
Факультету дошкільної та спеціальної освіти
(протокол №10 від 16 квітня 2020 року)*

Головний редактор: Демченко І. І.

Редакційна колегія: Лемещук М. А., Білан В. А., Калиновська І. С.,
Чередник А. А.

Відповідальний за випуск: Чередник А. А.

В 80 **Вісник** Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю: «Спеціальна та інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» (10-11 квітня 2020 р.) / [гол. ред. Демченко І.І.] – Умань: ВПЦ «Візаві», 2020 р. – Вип. VI. – 223 с.

УДК 74.03 (063)

© Уманський державний педагогічний
Університет імені Павла Тичини, 2019

ЗМІСТ

Розділ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

1.	<i>Демченко І.І.</i>	Фундаменталізація професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи в умовах освітньої інклюзії	10
2.	<i>Кульбіда С. В.</i>	Про українську жестову мову	14
3.	<i>Супрун Д. М.</i> <i>Супрун М. О.</i>	Духовна та інклюзивна педагогіка в контексті взаємозбагачення	18
4.	<i>Абдуллаєв С. С.</i>	Научный эксперимент как метод выявления мотивации занятия физическим воспитанием студентов в современном этапе развития общества	21
5.	<i>Бегас Л. Д.</i> <i>Бровченко А.</i>	Основи психологічного та сенсорного розвитку дошкільників із мовленнєвими порушеннями	26
6.	<i>Бегас Л. Д.</i> <i>Куликова Л.</i>	Психофізіологічна готовність розумово відсталих школярів до навчання в школі	29
7.	<i>Бистранівська О. С.</i>	Зарубіжний досвід організації логопедичної допомоги	31
8.	<i>Добрянська Я.</i>	Допомога дітям з аутизмом в Україні та зарубіжних країнах	33
9.	<i>Іванова С. Л.</i>	Формування шанобливого ставлення до дорослих у дітей дошкільного віку засобами казкотерапії	35
10.	<i>Калиновська І. С.</i>	Психологічна готовність майбутніх практичних психологів до виконання професійних обов'язків	38
11.	<i>Колісник Л. В.</i> <i>Рибаконь О. А.</i>	Діагностика обдарованості з точки зору інклюзивного підходу	41
12.	<i>Котлова Л. О.</i> <i>Тичина І. М.</i>	Теоретичні основи інклюзивної освіти в сучасних умовах	45
13.	<i>Куцоланська А. М.</i>	Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти	46
14.	<i>Литвин Т. Ю.</i> <i>П'ясецька Н. А.</i>	Формування емоційного реагування у дошкільників з порушеннями у розвитку	49
15.	<i>Любченко І. І.</i> <i>Борійчук Я. В.</i>	Актуальні проблеми розвитку інклюзивної освіти в Україні	52
16.	<i>Панчук Є. С.</i>	Особливості прояву та засоби формування моральної самосвідомості розумово відсталих підлітків	54

17.	<i>Підлипняк І. Ю.</i>	Особливості логіко-математичного розвитку дітей з вадами мовлення	56
18.	<i>Русол Н. Ф.</i>	Формування інтелектуальних здібностей молодших школярів невід'ємний процес від творчого розвитку особистості у процесі гри	60
19.	<i>Рябошанка О. В.</i>	Застосування педагогічної спадщини В. Сухомлинського у роботі із дітьми з мовленнєвими порушеннями	62
20.	<i>Троян С. О.</i>	Можливості інформаційно-комунікаційних технологій у підтримці інклюзивного навчання	64
21.	<i>Щур Ю. Б.</i>	Сучасні тенденції та модернізація розвитку інклюзивної освіти в умовах ЗДО та ЗЗСО	68

Розділ II. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ТА КОРЕКЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

1.	<i>Кобильченко В. В.</i> <i>Омельченко І. М.</i>	Теоретико-методологічна криза концептуальної бази спеціальної психології	71
2.	<i>Косович О. В.</i>	Соціально-педагогічні аспекти інклюзивного освітнього процесу	74
3.	<i>Арляпова Н. М.</i>	Дидактичні ігри, як засіб сенсорного виховання розумово-відсталих дошкільників	78
4.	<i>Бабій І. В.</i>	Ізотерапія у роботі гувернера-дефектолога	80
5.	<i>Білан В. А.</i>	Проблеми сімей, що виховують дітей з особливими освітніми потребами	82
6.	<i>Голуб Н. П.</i> <i>Семенчук І. Б.</i>	Використання прийомів мнемотехніки у мовленнєвому розвитку дітей старшого дошкільного віку	84
7.	<i>Гоцар Д. В.</i>	Особливості міжособистісних стосунків у сім'ях дітей з інтелектуальними порушеннями	87
8.	<i>Дука Т. М.</i>	Інклюзивна освіта – крок до забезпечення повної реалізації прав дітей з особливими потребами на якісну освіту	89
9.	<i>Калашник С. В.</i>	Кінезіологічне тейпування для дітей з порушенням опорно-рухового апарату (ОРА)	92

10.	<i>Кирилюк О. Г.</i>	Особливість казкотерапії як засобу корекції у роботі з дітьми з розладами аутистичного спектра (РАС)	94
11.	<i>Колісник Л. В.</i>	Технологія індивідуальної корекційної роботи з агресивними дітьми і підлітками	95
12.	<i>Колісник Л. В. Бондаренко К. Р.</i>	Вплив дельфінотерапії на розвиток та здоров'я сонячних дітей	100
13.	<i>Лісогурська Т. І.</i>	Формування політики раннього втручання, як комплексної система послуг	103
14.	<i>Мельникова О. М.</i>	Медіація як превентивний засіб вирішення конфліктних ситуацій в інклюзивному середовищі закладу освіти	106
15.	<i>Мельник В. Я. Чередник А. А.</i>	Формування соціально-побутових навичок у дітей з розумовою відсталістю	108
16.	<i>Нестройна О. О. Чередник А. А.</i>	Фізична реабілітація дітей з вадами розумового розвитку в умовах інклюзивного навчання	110
17.	<i>Семчук Б. І.</i>	Підготовка майбутніх вихователів дошкільної освіти в сучасному інформаційному суспільстві	113
18.	<i>Чередник А. А.</i>	Підготовки майбутніх учителів-реабілітологів до роботи в умовах інклюзивного навчання учнів з психофізичними порушеннями	116
19.	<i>Чернишова О. В.</i>	Моделювання як метод спільної навчальної діяльності вчителя і дітей з особливими освітніми потребами	118
20.	<i>Шевченко-Запаренко О. С.</i>	Духовна культура як складова сучасної системи виховання студентів університету	121

**Розділ III. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД
НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНТЕГРОВАНОМУ ТА
ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

1.	<i>Іщенко Л. В.</i>	Педагогічні умови розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку з вадами мови	123
2.	<i>Бегас Л. Д. Головка А. Ю.</i>	Застосування ритмічної виразності із заїкуватими дітьми молодшого шкільного віку	125

3.	<i>Гинга С. І.</i>	Особливості процесу формування самостійності учнів початкових класів шкіл-інтернатів	127
4.	<i>Головіна І. В.</i>	Особливості проектної діяльності в роботі з молодшими школярами з особливими освітніми потребами	129
5.	<i>Карнаух Л. П.</i>	Особливості формування пізнавальних процесів і самооцінки дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку	132
6.	<i>Козлова В. А.</i>	Формування моральних стосунків молодших школярів в інклюзивному освітньому просторі	134
7.	<i>Колісник О. В. Лемещук М. А.</i>	Розвиваючі ігри в логопедичній роботі з дошкільниками із загальним недорозвитком мовлення	139
8.	<i>Кравчук Н. П.</i>	Психологічні аспекти виникнення та подолання бар'єрів спілкування	141
9.	<i>Лемещук М. А.</i>	Гра, як основий вид навчальної діяльності дітей з загальним недорозвиненням мовлення	144
10.	<i>Лук'яненко Д. О. Лемещук М. А.</i>	Особливості виховання дітей з порушеннями мовлення у сім'ї	147
11.	<i>Любченко І. І. Мудрак А. А. Шклярук С. М.</i>	Предмет і завдання корекційної педагогіки, та її зв'язок з іншими науками.	150
12.	<i>Малинович Л. М.</i>	Сучасні виклики щодо забезпечення ефективної профорієнтації осіб з порушеннями слуху	152
13.	<i>Музика Л. А.</i>	Профілактика порушень мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку	154
14.	<i>Цехмейстер Г. В. Лемещук М. А.</i>	Особливості ігрової діяльності дошкільників із загальним недорозвитком мовлення	156
15.	<i>Черненко Л.</i>	Роль дрібної моторики рук в розвитку дитини з особливими потребами	158
16.	<i>Черніченко Л. А.</i>	Особливості психологічної готовності у професійній підготовці фахівців	160
17.	<i>Чухнюк О. В.</i>	Сім'я та її вплив на формування особливості дітей дошкільного віку	163
18.	<i>Ясніцька М. В.</i>	Призначення лікувальної фізкультури в житті дітей з порушенням опорно-рухового апарату в умовах інклюзивно-ресурсного центру	164

**Розділ IV. ПЕРЕДОВИЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД
НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ
В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ
«НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»**

1.	<i>Малишевська І. А.</i>	Гуманістичні засади професійної співпраці в умовах інклюзивної освіти	167
2.	<i>Авраменко О. О.</i>	Особливості виховного впливу на особистість дітей із синдромом раннього дитячого аутизму	169
3.	<i>Бевзюк М. С.</i>	Визначення педагогічних умов підготовки майбутніх вчителів початкової школи до взаємодії з батьками в умовах інклюзивного навчання	171
4.	<i>Гончаренко А. М. Дятленко Н. М.</i>	Інклюзивні групи закладів дошкільної освіти очима вихователів	174
5.	<i>Дудник Н. А.</i>	Аспекти інклюзивної освіти в закладі дошкільної освіти	178
6.	<i>Журавко Т. В.</i>	Розвиток пізнавальної діяльності дітей із особливими освітніми потребами (дітей із затримкою психічного розвитку), засобами використання нетрадиційних технік малювання	182
7.	<i>Каліневич М. А.</i>	Роль асистента вчителя в педагогічному супроводі дитини з особливими освітніми потребами	184
8.	<i>Куций В. В.</i>	Наукові підходи багатовимірності поняття здоров'я	186
9.	<i>Левицький В. Е.</i>	Окремі аспекти виникнення зв'язку між темпераментом та шкільною адаптацією учнів молодшого шкільного віку	189
10.	<i>Лінейко В. Ф.</i>	Формування мовленевих компетентностей в учнів зі спеціальними потребами на уроках історії	192
11.	<i>Мельник В. Я.</i>	Використання інформаційно-комунікаційних технологій в роботі вчителя-логопеда	194
12.	<i>Портницька Н. Ф. Загурська І. С. Тичина І. М.</i>	Сприймання дітей з особливими освітніми потребами педагогічними працівниками: теоретичний огляд	197

13.	<i>Сендик В. Р.</i>	Фахова консультативна допомога батькам, які виховують дітей з інвалідністю в умовах Нової української школи	201
14.	<i>Смовженко Л. Г.</i>	Основні види контролю при навчанні іноземним мовам у ЗВО	203
15.	<i>Смолянко Ю. М.</i>	Підготовка майбутніх вихователів до роботи в інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти	209
16.	<i>Томчук С. С.</i>	Проблематика інклюзивної освіти в умовах опорного закладу	211
17.	<i>Трофайла Н. Д.</i>	Проблеми інклюзивної освіти в умовах сучасної школи	213
18.	<i>Хрипун Д. М. Антонова А. О.</i>	Формування усного мовлення у дітей з порушеннями слуху у процесі гри	215
19.	<i>Хрипун Д. М. Ляшенко О. Є.</i>	Розвиток мовлення у дітей із загальним недорозвитком мовлення за допомогою казкотерапії	217
20.	<i>Хрипун Д. М. Макарова Л. С.</i>	Використання мнемотехніки у корекційній роботі з дітьми з загальним недорозвитком мовлення	219
21.	<i>Хрипун Д. М. Чеботар О. В.</i>	Особливості корекції мовлення у дітей з тяжкими порушеннями мовлення за допомогою гри	221

«Інвалідність не повинна бути перешкодою на шляху до успіху. Практично все своє доросле життя я страждаю від хвороби моторних нейронів. Але це не завадило мені зробити видатну кар'єру астрофізика і віднайти сімейне щастя».

*Професор Стівен У. Хокінг,
«Всесвітня доповідь про інвалідність»*

Розділ І.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ
ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

Демченко І. І.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ
ОСВІТНЬОЇ ІНКЛЮЗІЇ

Підготовка є неперервним, інтегративним, фундаментальним, професійно спрямованим та інтенсивним освітнім процесом, націленим на формування готовності майбутнього вчителя початкових класів до успішного виконання розширеного спектру таких функцій професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти, як навчальна, виховна і розвивальна (основні), організаційно-орієнтаційна, діагностико-інформативна, конструктивно-проектувальна, дидактико-методична, корекційно-реабілітаційна, психотерапевтична, комунікативно-стимульовальна, оцінювально-рефлексивна, дослідницько-творча та просвітницько-консультативна (допоміжні).

Обґрунтованість окресленого положення полягає у тому, що неперервність освітнього процесу у вищій школі закономірно виявляється на рівні змісту навчальних дисциплін та різних видів академічної, самостійної і самоосвітньої діяльності студентів. Це відповідно прописано у «Національній доктрині розвитку освіти в Україні»: неперервна освіта реалізується шляхом забезпечення наступності змісту та координації навчально-виховної діяльності, формування потреби та здатності особистості до самонавчання. Окрім того, на наш погляд, неперервна підготовка є педагогічною системою, що являє собою єдність цілей, змісту, форм, методів і засобів навчання, професійного становлення, формування компетентностей та особистісного розвитку фахівця. Вона складається із взаємозалежних елементів, має внутрішню цілісність, виходить із моделі майбутнього фахівця, забезпечує його неперервний загальнокультурний і професійно-особистісний розвиток.

Відтак, факторами неперервності підготовки майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти є наступність змісту, тобто врахування того, що вже засвоєно студентами як бази для подальшого вдосконалення, належним чином забезпечені міждисциплінарні зв'язки, комплексно використані навчально-виховні, інформаційно-дидактичні, науково-методичні та середовищні ресурси ЗВО і тих освітніх закладів, де студенти проходять різні види практик, а також активно задіяний особистісний потенціал викладачів і науковців щодо психолого-педагогічного супроводу формування потреби та здатності студентів до самопідготовки в галузі інклюзивної освіти. Ці чинники вказують на інтегративний характер професійної підготовки фахівців.

Інтеграційні процеси, що бурхливо розгортаються в сферах суспільного життя, освіти і науки вимагають перебудови професійної підготовки вчителя

початкових класів з урахуванням інноваційного характеру педагогічної діяльності, зумовленого інтенсивним упровадженням інклюзії. Тому його спеціалізація нині має тенденцію до розширення за рахунок розвивального, корекційного і терапевтичного складників. Щоб сповна забезпечити високий рівень поліфункціональної здатності майбутнього фахівця успішно виконувати численні завдання професійної діяльності в умовах інклюзивної початкової школи необхідно розрізнені елементи системи професійної підготовки у ЗВО інтегрувати для подальшого досягнення взаємозв'язку між ними. Це дасть змогу створити умови для формування цілісної картини майбутньої професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі, розвивати системне мислення професіонала, установити більш тісні зв'язки навчання з науковою і практичною діяльністю, а також вирішити проблему академічного перевантаження студентів.

У вищій школі застосовуються різні способи інтеграції:

- міждисциплінарність – при вивченні основної дисципліни залучаються знання з інших дисциплін;

- координація – вивчення курсу спрямовується на інші галузі знань, ґрунтуючись на контексті перебігу реальної професійної діяльності з урахуванням можливих типових та неординарних психолого-педагогічних ситуацій;

- комбінування декількох споріднених дисциплін в одну, що забезпечується одночасним студіюванням різних аспектів одного і того самого педагогічного явища або його алгоритмізоване вивчення спочатку у межах однієї дисципліни, а потім іншої (наприклад, бінарні курси);

- актуалізація та пошук способів розв'язання внутрішньогалузевих навчальних і виробничих проблем за допомогою залучення наукових матеріалів із різних дисциплін (наприклад, психології, дефектології, корекційної педагогіки тощо).

Щодо професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи, то інтеграція передбачає формування у нього цілісного уявлення та системних знань про інклюзію. У процесуальному плані варта уваги ідея вилучення певних елементів і залучення інших у змісті навчальних дисциплін, що дасть змогу оновити й забезпечити результативність навчально-виховного процесу, досягнути змістової цілісності в опануванні студентами теоретико-практичних основ інклюзивної освіти. Для цього доцільно розробити програму такої дисципліни, яка б за своїм змістом поєднала елементи кількох інших курсів одного циклу. Передбачається, що її опанування студентами на засадах проблемного навчання вможливить забезпечення максимальної логічності предметного змісту інклюзії. Тобто вдасться уникнути штучного поділу навчального матеріалу за певними галузями знань та узгодити й упорядкувати його категоріальний апарат.

Таким чином, збудовані на інтегративній основі курси дисциплін, активізують співпрацю викладачів і студентів у контексті вироблення індивідуального, групового й самоосвітнього маршрутів професійної

підготовки до роботи в умовах інклюзивної освіти. Однак це також залежить від вихідних фундаментальних гуманітарних, природничо-математичних професійно орієнтованих та інших знань. Тому для досягнення ефективності інтеграційних процесів професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів конче необхідна фундаменталізація спеціальних (інклюзивно-спрямованих) та спеціалізація фундаментальних (загально-професійних) дисциплін. Відтак, варто проголосити думку, що, апріорі, набуття студентами знань, умінь, навичок і досвіду інклюзії, вияв їхньої креативності і творчого потенціалу у цій галузі можливі лише за умови фундаменталізації, професійної спрямованості та інтенсифікації освітнього процесу.

У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» прикметник «фундаментальний» означає міцний, великий, зроблений на тривалий час, який є головним, основним, ґрунтовним, глибоким, капітальним [1, с. 1552]. З урахуванням цього, у віщій освіті під фундаменталізацію розуміють процес її якісної зміни. У термінах експертів «Римського клубу» це означає необхідність переходу від «підтримуючої» до «випереджальної» інноваційної освіти [4]. Ця позиція ґрунтується на засадах «нового гуманізму» А. Печчеї, згідно з якими головною метою задоволення людських потреб має стати самореалізація особистості, і через це основний акцент переміщається з «того, що людина хоче мати і як вона може цього досягти, на те, що вона являє собою і ким може стати» [4, с. 182]. Керуючись положеннями представників «нового гуманізму», за результатами проведеного у 1994 році Меморандуму міжнародного симпозіуму ЮНЕСКО «Фундаментальна (природнича і гуманітарна) університетська освіта» визначено, що провідними характеристиками нової парадигми освіти має стати фундаментальність як принцип формування глибоких теоретичних знань, критичного мислення особистості для успішного розв'язання нею проблем глобальної етики і відповідальності [3]

Отже, у самореалізаційному аспекті кожен член суспільства має стати освіченою людиною. У цьому контексті фундаменталізація освіти визначається як процес закладення «базово-знаннєвої» підвалини особистості, на якій забудується струнка система її знань, цілісного й ціннісного сприйняття світу і людей, морально-етичного і відповідального ставлення до них, що стане благодатним простором для розвитку професіоналізму.

Із позиції знаннєвої парадигми освіти О. Ростовська визначає фундаменталізацію як «упровадження у навчальний процес теорій високої міри узагальненості, що мають підвищену інформаційну ємність та універсальну застосовність» [5, с. 13]. У цьому контексті особливого значення набуває стратегія підготовки фахівця з високим рівнем інтелектуального потенціалу, наукового і культурного мислення, навченого працювати з бурхливими інформаційними потоками для поглиблення теоретичної, методологічної, світоглядної спрямованості змісту загально-наукових і загально-професійних дисциплін, виокремлення їх інваріант і встановлення на цьому тлі

міждисциплінарних зв'язків, що стають стрижнем загальнотеоретичного фундаменту професійної підготовки [2; 3].

Фундаментальну освіту доцільно розуміти із позицій єдності природничо-наукової, гуманітарної, загально-професійної та спеціальної підготовки, що формує основи професійної та загальної культури сучасного фахівця. Основні ознаки фундаменталізації освіти український учений-педагог С. Семеріков убачає у виявленні універсальних базових знань, надання їм пріоритетного значення при набуванні інших знань, у інтеграції освіти і науки, у перебудові процесу навчання на основі принципів професійної та технологічної мобільності [6].

Таким чином, опираючись на викладені теоретичні положення, напрямами фундаменталізації професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти доцільно визнати:

1. Оновлення змістової бази навчання студентів із загально-професійних та спеціальних дисциплін навчального плану, кожна з яких має бути адаптованою до інформаційної моделі прикладної науки, що вивчає інклюзивні процеси, і, на свою чергу, повинна стати модифікованим варіантом, наприклад такої фундаментальної науки, як педагогіка. За цієї умови практично вся знаннева база навчання з прикладних дисциплін стане дотичнішою до досягнень фундаментальних наук: чим активніше використовуються новітні досягнення фундаментальних дисциплін у програми прикладних курсів, тим якіснішою та ефективнішою й осучасненою буде підготовка фахівця.

2. Розвиток здатності майбутнього вчителя початкових класів адаптуватися до високих темпів зростання науково-педагогічних досягнень, що запустить механізм забезпечення адекватності реалізованих освітніх програм поточним цілям і завданням підготовки до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти та активізації його когнітивних процесів для генерування ідей, розроблення ефективних інноваційних методів і технологій інклюзивного навчання. У реалізації цього напряму викладачам, насамперед, потрібно вчасно одержати й самостійно переосмислити новітню інформацію та перетворити її у навчальний матеріал відповідної дисципліни з додатковими методичними розробками, що стане максимально доступним для розуміння студентами.

3. Формування у майбутніх учителів початкових класів професійно-творчого стилю мислення, провідними ознаками якого є критичне ставлення до досягнутого в галузі інклюзивної педагогіки і психології, здатність спродувати нову ідею і перевірити вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, що забезпечують її надійну апробацію. Водночас слід урахувувати, що якщо пропонується новація суперечить чинним фундаментальним психолого-педагогічним закономірностям, то вона стає принципово нереалізованою.

4. Розвиток здатності майбутнього фахівця «згортати» зростаючі потоки професійно-значущої інформації до легко доступних для огляду обсягів за методами систематизації і класифікації знань.

Слід зазначити, що навіть достатньо успішна реалізація окреслених напрямів фундаменталізації підготовки майбутнього вчителя початкових класів не забезпечить сповна його готовності до професійної діяльності в умовах інклюзії, оскільки найефективнішою нині визнається освіта, заснована на єдності її фундаментальності і професійної спрямованості.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. П. Бусел. – К. ; Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с.

2. Гончаренко С. У. Фундаменталізація професійної освіти / С. У. Гончаренко // Kształcenie zawodowe : pedagogika i psychologia. – 2006. – № 7. – С. 165–175.

3. Ковтонюк М. М. Фундаменталізація освіти як необхідний чинник у системі професійної підготовки спеціаліста / М. М. Ковтонюк // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія. Педагогіка і психологія : зб. статей. – Ялта : РВВ КГУ. – 2011. – Вип. 34. – Ч. 1. – С. 114–122

4. Лейбин В. М. «Модели мира» и образ человека (Критический анализ идей Римского клуба) / В. М. Лейбин. – М. : Политиздат, 1982. – 255 с

5. Ростовская Е. Г. Дифференцированное обучение как условие подготовки конкурентоспособного специалиста в системе среднего профессионального образования : автореф. дис. ... канд. пед. наук, спец. : 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Е. Г. Ростовская. – Ставрополь, 2005. – 27 с.

6. Семеріков С. О. Фундаменталізація навчання інформативних дисциплін у вищій школі : моногр. / С. О. Семеріков ; наук. ред. М. І. Жалдак. – К : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 340 с.

Кульбіда С. В.

Інститут спеціальної педагогіки і психології

імені Миколи Ярмаченка НАПН України

ПРО УКРАЇНСЬКУ ЖЕСТОВУ МОВУ

В одному березневому радіовиступі тернопільчанки, яка працює в міській територіальній організації УТОГ, почула інформацію про проведення курсів з вивчення української жестової мови для бажаючих опанувати цю візуальну мову. Серед іншого зауважила, що для проведення таких курсів *«відсутня інформація і ресурси для вивчення української жестової мови»*. Зважаючи на такі непоодинокі висловлення, представляємо тезово розуміння терміну, значення, внесок відомих українських вчених, рівні вивчення і впровадження української жестової мови у сучасних реаліях.

Українська жестова мова (УЖМ) – природна, розвинена, структурована, візуально-комунікативна знакова система, створена і виплекана спільнотою глухих українців впродовж декількох поколінь. УЖМ бере свій початок з зародження перших навчальних осередків для глухих на Волині (1805), Львові